

בס"ד. ש"פ קרושים, מבה"ח אויר, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאותי, וצריך להבין מה שהכתוב מדמה¹ הנאולה העתידה לנאולת מצרים, הרי הנאולה העתידה תהי' למעלה הרבה יותר מאשר גאולת מצרים, וכמ"ש בפסוק זה גופת שהגולגולתי דנאולה העתידה יהי' באופן של נפלאות לגבי יציאתי, ובפרט עפמ"ש בילקוט ע"פ זה², נסים וגבורות שאני עתיר לעשות עם הבנים לא הראיתי להאבות, דכתיב אראנו נפלאות, וכה"א³ לעושה נפלאות גדולות לבדו, וא"כ איך מדמה הכתוב הנאולה העתידה לגאולת מצרים. ועוד צריך להבין מ"ש בזה⁴, ומביאו כ"ק מו"ח ארמו"ר בהמאמר דפסח⁵, דיוק הלשון כימי לשון רבים, כיום מכני ל', דהא כחד זמנו נפקו, שמוזה מוכן שגם הנאולה העתידה (שעלי) נאמר כימי גו' אראנו נפלאות) תהי' באופן כזה, ולכאורה יקשה, שהרי נכתב לעילי שהמעלה דמשיח היא להיותו כהי' יחידה הכללית, וענינו הוא שיגלה את בחיי ההיחידה שבכפוש בכל ישראל, והרי ענין היחידה הוא היפך ענין הרבים, וא"כ מהו אומר כימי גו' אראנו נפלאות, ימי דייקא, לשון רבים.

כ) ויזכר בהקדים משנת"ל כללות הענין שהנאולה העתידה תהי' דומה לנאולת מצרים, וכשם שבנאולת מצרים הי' קריעת ים סוף, והיינו לפי שהי' בקיעת הפרסא למעלה, ומוזה נמשך גם למטה קריעת ים סוף, הנה כמור"כ יהי' גם לעתיד בקיעת הפרסא, כמ"ש⁶ והנף יד על הגנה. אלא שביציאת מצרים היתה בקיעת הפרסא ההתחונה, ולעתיד תהי' בקיעת הפרסא היזתו עליונה. וכמשנ"ח שקריעת ים סוף הו"ע בקיעת המלכות, ובקיעת הגהר דלעתיד הו"ע בקיעת העלם הבנה. דהנה, המלכות היא ממוצע בין אצילות לב"ע, וכשם שבכל ממוצע יש ב' מדרגות, כמור"כ יש גם בהממוצע דמלכות ב' מדרגות, פנימיות המלכות

- 1) מבה"ח טו.
- 2) ראה אור"ח צ"ד (ח"א) עה"פ (ע תפז).
- 3) ל"ש מבה רמז תקט.
- 4) תהלים קל"ד.
- 5) חז"ג קע"א.
- 6) ד"ה כימי צאתך תשי"ח (סד"ג תשי"ח).
- 7) ד"ה הנה ישכיל עברי לעיל ע" קצח ואיל"ך.
- 8) ישעי' י"א, טו.

עברי גו'⁸⁷, שתמשת המדרגות ישכיל ירום נשא וגבה מאד קאי על רי' עולמות אבי"ע והבחי' שלמעלה מאצילות. ישכיל עברי קאי על עשי', שיש בו תעורבות טו"ר, כמ"ש⁸⁸ נחמד העץ להשכיל. ירום קאי על יצירה. וגבה קאי על בריאה. ונשא קאי על אצילות. ומאז אותיות ארס"ם⁸⁹, אלא שהווא למעלה מאדם, קאי על הבחי' שלמעלה מהעולמות. וצריך להבין, איך שירי שמכחי' ישכיל שהיא תעורבות טו"ר, מזה מתחיל סדר העלי' עד העלי' להבחי' שלמעלה מאצילות. אך הענין הוא, דהנה כל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתינו עכשיו בהעבודה דאתכפיא סט"א דולקא, דכך אתכפיא סט"א אסתלק יקרא דקוב"ה ככולהו עלמין⁹⁰, וכפי שפירש כ"ק מו"ח ארמו"ר בההמשך דהסתלקותו⁹¹, שע"י העבודה דאתכפיא סט"א יאיר אור שבכולהו עלמין בשורה. ולכן הנה מהעבודה דישכיל שהוא בירור עה"ד טו"ר, מתחיל סדר העלי' עד לכחי' מאד שהוא למעלה מאצילות, דהיינו בחי' פנימיות עתוק שיתגלה לעתיד ע"י משיח צדקנו, שיכבדו ויגאלנו בקרוב ממש.

- 87) ראה מקומות שצויינו בהערה 53.
- 88) בראשית ג' ו.
- 89) ראה ספר הגלגולים ספ"א. מגלה עמוקות אופן קפ. תרי"א מו, ד.
- 90) ראה חז"ב קכ"ב, ב. תניא פכ"ז (ל"ד, א). לקי"ת ר"פ פקודי. שם חזקת סו"ה, ב.
- 91) ד"ה באתי לגי השי"ת פ"א ואילך (סד"ג השי"ת ע" 111 ואילך).

אזיה שרש וסיבה בהמדרות, דכאשר הוא עומד בתנועה של אהבה וחם אזי מדובר דברי אהבה, ועד"ז בשאר המדות, מ"מ, יש מצאות של דיבור שהוא מן השפה ולחזין, שכל זה הוא מצד העלם הפרט המפסקת בין המדות להדיבור. ועד"ז יזבן למעלה, שיש פרט המפסקת בין המדות והמלכות, שעד"ז נעשה בספירת המלכות העלם והסתר, שלא זו בלבד שאינו מאיר בה גילוי אלקות שמצד הג' ראשונות, אלא עוד זאת, שמצד העלם הפרט אינו מאיר בה גם הגילוי אלקות שמצד ה' תחתונות, ומצד זה נעשה בב"ע העלם והסתר לגמרי. ועל זה ה' ענין קריעת ים סוף, שהוא בקיעת הפרט שבין ז"א ומלכות, שהמדות ד"א יהיו מאירים כמלכות, ועד"ז נעשה החיבור דאצילות ובי"ע כב' האופנים, בדרך העלאה וכדרך המשכה, שזהו מ"ש"ש על שכתים באצילות, י"ה ערות לישראל, היינו, שבח"י י"ב בקר שבבי"ע מתעלים באצילות, וכמו"כ ישנו ענין המשכה מאצילות לבי"ע, כמ"ש"ו ויבואו בני ישראל בתוך הים בכישה, שהנשמות דאצילות כמו שהם בתוך הים באצילות, יורדות ליכשה לבי"ע. ועד"ז יש גם למטה באדם החיבור דמדות ודיבור כב' האופנים, בדרך העלאה וכדרך המשכה. ישנו אופן החיבור בדרך המשכה מלמעלה למטה שהמדות נמשכות בהדיבור, כמאמרו¹⁷ דברים היוצאים מן הלב נכנסים אל הלב, דפירוש דברים היוצאים מן הלב הוא שהדיבור נמשך מן הלב עצמו, והיינו שהמדות כמו שהם בהלב כך הם מאירים בקול הדיבור. וישנו אופן החיבור דמדות ודיבור בדרך העלאה מלמטה למעלה, שזהו כמו צלוחת בחשא"י¹⁸, דאף שהוא מדובר באותיות הדיבור, מ"מ, אין זה עולה בשם דיבור כלל, לפי שהאותיות הם עולות ונכללות בהמדות.

ד) **ועד"ז** יזבן ג"כ ענין הפרטא שבין המוחין והמדות. דהנה, כל שכל מכריח שיהי' ממנו מדות, ומ"מ' אנו רואים שלפעמים הנה גם כאשר מחבונן בשביל בגדולת הוי', מ"מ, אין זה נמשך להלב שיבוא לירי ואהבת את הוי' אלקיך²⁰, ועד"ז בנוגע ליראת השם. והטעם לזה הוא לפי שישנו מצד הגרון, שיש בו ג' שרי פרייה, ושש קנה וורדין²¹, וכללות הענין כזה, שהוא משוקע בתאות עוה"ז, אם בענין הוושט, אם

16) שם קכ"ב, ד.
17) בשלח יד, כב.
18) ספר הישר ל"ח שער יג. תובא
19) זח"א ר"א, א.
20) ואתחנן ו', ד.
21) ראה ל"ח להארי"ל פ' וישב.
כש"ל ט, א.

הנקראת בשם ים, וחיצוניות המלכות הנקראת בשם ארץ. דבחי' פנימיות המלכות כונסת ואוטפת בחוכה כל האורות דאצילות שהם כבחי' בל"ג, ומעלמות ומסתרת עליהם שלא יתגלו לחזין, ועד"ז נעשית חיצוניות המלכות מקור ושרש לגבורים. וזהו"ע העלם הפרטא שבבחי' מלכות. וכך הוא למעלה יותר בכל בחי' ממוצע, שהפנימיות שבהממוצע ענינה להעלים על האורות שלמעלה שלא יתגלו לחזין, ועד"ז נעשית חיצוניות הממוצע מקור להשפיע למה שלמטה ממנה. וזהו ענין קריעת ים סוף, כמ"ש"ש הפך ים לכישה, שנעשה החיבור דאצי' וכי"ע כב' אופנים, בדרך העלאה וכדרך המשכה, כשיטת הזה"י¹³ ושיטת האריז"ל¹⁴. אלא שקיי"ס היתה הבקיעה היחודת תחתונה, ולעתיד תהי' בקיעת הגנה שהר"ע בקיעת הפרטא היחודת עליונה, ועד"ז רה"י החיבור דמעלה ומטה, בדרך העלאה וכדרך המשכה.

ג) **ודתענין** הוא, דהנה בכללות יש ג' מיני פריסאות¹⁵. ועד"מ באדם למטה שיש בו ג' מיני פריסאות. פרטא הוא, היא בחי' המיצר שבחזה הלב המפסיק בין המדות לקול הדיבור (וכמו"כ יש בנוף הגשמי של האדם חצר הכבד המפסיק בין אברי הנשימה לאברי העיכול והמעשה). ופרטא ה"ב היא מיצר הגרון המפסיק בין המוחין להמדות. ופרטא ה"ג היא בחי' קרומא דחפיא על מוחא¹⁶, המפסיק בין למעלה מהמוחין להמוחין, היינו בין למעלה מהשכל להשכל.

וכיבואר הענין כפרטיות יותר, הנה ענין הפסק הפרטא שבין המדות לדיבור הוא, שכאשר המדות הם בתקופת אינו יכולים להתגלות כלל כלל, לפי שהמדות כפי שהם בתקופת אינם יכולים להתגלות כלל בהדיבור, וכאשר דיבר, אזי רה"י הדיבור מבלבל. ויתורה מזה, שלא זו בלבד שבהדיבור מתגלים המדות כפי שהם בחלישות דוקא, אבל לא עצם המדות כפי שהם בתקופת, הנה עוד זאת רואים אנו, שלפעמים הדיבור מן השפה ולחזין, כמ"ש"ש בפיו ובשפתיו ככדוני ולבו חתק ממני. וכתיב¹⁷ יפתחוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו ולכם לא נבון עצמו, שבדיבור כזה אין גילוי המדות כלל. והיינו, דהגם שבהכרח שכל דיבור רה"י לו

9) תהלים סו, ו.
10) זח"ב מת, ב.
11) פצ"ח שפי תג המצות פ"פ. שער 14 ישע"י כט, יג.
12) ראה שער האמנות פס"ה ואלף.
13) ראה עין חיים שער יג (שער א"א)
פ"ג, פ"ד.
14) תהלים עח, ל"ג.
15) תהלים עח, ל"ג.
16) שפי תג המצות פ"פ. שער 14 ישע"י כט, יג.
17) תהלים עח, ל"ג.

מיצר הגרון הנה כאשר נמשך בהמדות הרי הוא יותר בצמצום, ועד שכאשר נמשך במעשה בפעל הרי הוא עוד יותר בצמצום, שאין לו שום חיות בקיום המצות, והוא רק מצות אנשים מלומדה²⁶ בלבד. וכל זה הוא לפי שגם השכל בהיותו בהמוחין הוא מצומצם. אמנם, בבקיעת הקרומת דחפיה על מוחא, אזי אין מקום להחלם דמיצר הגרון, וכמילא מתעללת המדות בבחי' המוחין, בפנימיות המוחין, ולמעלה יותר, שהם מתעללת להמדות כפי שהם כרצון, וכפי שהם בתענוג, שכל זה הוא בחי' אריך, ולמעלה יותר, שהם מתעללת להמדות כמו שהם בבחי' עתיק ופנימיות עתיק, היינו לפנימיות עתיק כמו שהוא במקומו, שהוא למעלה מפנימיות עתיק כמו שנמצא בפנימיות אכא²⁷, שהיה"ע עצמות ומהות א"ס ב"ה.

ה) וזרן כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, דכללות הענין שזכרנו במדמה הגאולה העתידה ליציאת מצרים הוא לפי שבשניהם ישנו הענין דבקיעת הפרסא. אמנם בהגאולה העתידה יהיו נפלאות, לפי שהיה"ג גם בקיעת הפרסא היותר עליונה, והיה"ע נפלאות, שיתגלגל נוי"ן פלאות²⁸, ולא רק בחי' נוי"ן פלאות כמו שהם בספירת המלכות, אלא כמו שהם בבניה, שהיה"ע נוי"ן שערי בינה, וגם שער הנו"ן שענינו הוא לחבר ולייחד את האין דחכמה עם ההשגה דבינה, והיינו, שמצד בקיעת הקרומת דחפיה על מוחא מתחיידת ההשגה דבינה עם האין דחכמה, ולמעלה יותר בבחי' אריך, ולמעלה יותר בבחי' עתיק ופנימיות עתיק. וזהו שזכרנו במדמה הגאולה העתידה לגאולה מצרים, לפי שבשניהם נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות, והיינו, שכאשר ישנה הפרסא המפסקת, אזי נמשך רק האור כמו שהוא בהשתלשלות, אבל בבקיעת הפרסא נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות. וזהו שאמרו ר"ל²⁹ בניסן נגאלו ובניסן עתידין להגאל, ואיתא בזהר³⁰ בניסן הוא הזמן דחסד, ופירש כ"ק מו"ח אדמו"ר³¹ דענין החסד הוא גילוי האור בדרך אתעל"ע מלמעלה למטה, שדו"ש בניסן כתב³² דודי לי ואני לך. וכאופן כזה היתה הגאולה בפסח, וזהו גם מה שבפסח שערי טל נפתחים³³, וטל

בענין הקנה, אם בענין הוויריין, כמבואר פרטי ענינם בתו"א²², ומצד מיצר הגרון, הנה גם כאשר מתכוון בשכל, מ"מ, אין נעשים מזה מדות שבלב. ויתירה מזה, שגם כאשר מתעוררים מדות שבלב ע"י ההתבוננות, מ"מ, הנה גם אז הרי אינו מאיר בלב אור השכל כמו שהוא במות. והיינו, שמצד השכל שהוא בהתדבקות, היו גם המדות צריכים להיות במדחק יותר, אך מצד מיצר הגרון, הנה גם כשנתעורר באהבה, הרי לא זו בלבד שאין זה בחי' האהבה דככל מאדך, וגם לא האהבה דבחי' בכל נפשך, אלא שאינה אפילו האהבה דבחי' בכל לבבך²³, וכל האהבה היא רק בהתנוגע לפועל בלבד, ועד שהמדות אינם נקראים בשם מדות שבל"ם, כי אם בשם מדות טבעיים בלבד. ובכללות היינו שאור השכל כמו שהוא במות אינו מאיר בלב, אלא משתנה וכו' ממהות למדות, שהוא מפועלת מיצר הגרון, ועד שלפעמים פועל ההעלם דמיצר הגרון שלא תהי' התעוררות המדות כלל.

ועל זה הוא הענין דבקיעת הנהר לע"ל, כמ"ש והניף ידו על הנהר, שהוא בקיעת העלם הפרסא שבין המוחין והמדות. וככלל זה הוא גם בקיעת הפרסא דקרומת דחפיה על מוחא, שהוא ההפסק שבין המוחין ולמעלה מן המוחין. דהנה נח"ל (ומבואר בכ"מ בארונכה) נהר הוא בחי' בינה, כמ"ש²⁴ ונהר יוצא מעדן, ערך הוא בחי' חכמה, ונהר היוצא מעדן הוא בחי' בינה. וזהו והניף ידו על הנהר, שהיה"ע בקיעת הפרסא דבינה, היינו העלם הקרומת דחפיה על מוחא, שעיי"ז מאיר האור גם בהמדות, וגם כמלכות וכעולמות כ"ע, כיון שזהו כבר לאחרי קיי"ס. והענין כזה, שכאשר האור הוא למעלה מהבינה, אזי הוא מאיר גם בהמדות, והיינו לפי שההעלם דמיצר הגרון יכול להעלים רק על החיצוניות דבינה, אבל לא על פנימיות בינה, דפנימיות בינה (היינו מאיר שלמעלה מהמוחין שמאיר ע"י בקיעת הקרומת דחפיה על מוחא) מאיר בפנימיות המדות, ופנימיות המדות הוא כמהות המוחין. ויכך זה (שכל העלם מיצר הגרון הוא רק על חיצוניות בינה) ער"מ שכאשר האדם אינו יכול להשיג את השכל כמו שהיא, כי אם ע"י כמה לכושים ומשלים, כמ"ש²⁵ וידבר שלשת אלפים משל, הנה גם כפי שהשכל הוא בהמוחין הרי הוא מצומצם אצלו ביותר. וכאשר השכל הוא מצומצם, אזי מצד

26) ישע"י כ"ט ז'. ע' קעג ואילך.

27) ראה המשיך תרס"ז ע' צה ואילך. ת"ב קפ"ב קפ"א. שם נא, ב. — ראה בארונכה הערה בסד"מ שבתעודה תבאה.

28) ת"ב תרצ"ז ע' 9. (בהשמעות). תבא ע' 28.

29) וז"ל וס"א, ב (בהשמעות). תבא ע' 28.

30) וז"ל וס"א, א. שמ"ר פס"ז, יא. — ע' 29.

31) וז"ל וס"א, א. שמ"ר פס"ז, יא. — ע' 29.

32) וז"ל וס"א, א. שמ"ר פס"ז, יא. — ע' 29.

33) וז"ל וס"א, א. שמ"ר פס"ז, יא. — ע' 29.

22) נח, ב. קב. ג. מלכ"ס"א ת, יב. וראה תו"א מקץ

מב. ג ואילך. ובכ"מ.

23) ואתחנן י' ת. בארונכה ר' ג.

24) ואתחנן י' ת. בארונכה ר' ג.

אבל מה שאומר לכשרה'י לו דבר לא תבע אלא ממני, אינו מובן, שהרי למעלה הוא תכלית השליליות, כמאמר⁴⁰ אנת הוא שלילמו דכולהו, וא"כ אין שייך למעלה הענין דתבעתי מידו. ועוד צריך להבין מה שמביא ראי' מהכתוב דברו אל כל עדת ישראל גוי' ויקחו להם איש גוי', הרי אפשר להוכיח ענין זה מכל המצוות, שכל המצוות נצטוו לבני דוקא, כמ"ש⁵⁰ מגיד דבריו ליעקב חוקיו ומשפטיו לישראל, משא"כ אות'ע שאלהם נאמר⁵¹ ומשפטים כל ידעום, ולמה הראי' היא מהתפקוד ויקחו להם איש גוי' דוקא.

ז) ודענין

ז) ודענין הוא, דהנה איתא בילקוט עה"פ ויקחו להם איש גוי', איש זה הקב"ה, שנאמר⁵² הוי' איש מלחמה. וצריך להבין, הלא לפעמים כתיב כי אל אנכי ולא איש⁵³, לא איש אל⁵⁴, ומהו אומר איש זה הקב"ה שנאמר הוי' איש מלחמה. אך הענין הוא, דכתיב אל אנכי ולא איש היינו כפי שבחי' איש הוא בהעלם, שאז אינו כבחי' ציור אדם, ומ"ש הוי' איש מלחמה היינו כפי שבחי' איש הוא בגילוי, וכא בעיור אדם. וזהו ההפך בין זמן הגלות לזמן הגאולה⁵⁵, דזמן הגלות נקרא בשם עיבור, לפי שהוא בזמן הגלות נאמר אל אנכי ולא איש, כמאמר⁵⁶ שהוא בגילוי, הנה בזמן הגלות נאמר אל אנכי ולא איש, והסיבה קוב"ה סליק לעילא ולעילא, שהוי"ע הסילוק דבחי' איש כו', והסיבה לזה היא מפני העדר העבודה למטה, שע"ז נעשה כמיס⁵⁷ הפנים אל הפנים גוי'.

ויופן

ויופן בהקדם שכללות ענין העבודה הוא כמ"ש²⁰ שמע ישראל הוי' אלקינו הוי' אחד, דפי' אחד הוא שההי"ח מורה על ז' וקיעים ואין, והי' מורה על ד' ורחות העולם, שהם בטלים להא' א"ס אלופו של עולם⁵⁸, שזהו ההפך בין אחד ליהודי⁵⁹, שיחיד הוא למעלה מהעולמות לגמרי, משא"כ אחד היינו שאף שהעולמות הם כמציאותם מ"מ הם בטלים לאלקות, וכידוע שהלשון אחד נופל גם על אחד המוני,

(49) תקי"ז בהדרגה (ת, ריש ע"ב).
(50) תהלים קמו, יט. א.
(51) שם, כ.
(52) בשלה טו, ג.
(53) והשע יא, ט.
(54) בליק כג, יח.
(55) תי"א וארא נה, א ואילך.
(56) ראה דוד ח"א ר"א, א. ח"ג כ. ב. עה.
(57) ע"פ משלי כו, יט.
(58) סמי"ק הובא בב"י או"ח סימן סא.
ש"ע ודאדו"ז או"ח שם סעיף ו'. לקו"ת
תורת כג, ג. ודאה ברכות נ"ג, ב.
(59) ראה תי"א וארא שם, ב. ובכ"מ.

לא מיעצור³⁴. וכמ"כ בהגאולה דלעתיד כתיב³⁵ ברחמים גדולים אקבעך, וכתיב³⁶ אהי' כטל לישראל, שיהי' ג"כ הגילוי דחסד בדרך אתעדל'ע מלמעלה למטה. וכל זה הוא מצד בקיעת הפרסא, שע"ז נמשך האור שלמעלה מהשתלשלות.

ז) ודענין

ז) ודענין הוא³⁷, דהנה איתא במדרש³⁸ עה"פ דודי לי ואני לו, הוא לי לאב ואני לו לבן. הוא לי לאב, שנאמר כי אתה אבינו³⁹, כי הייתי לישראל לאב⁴⁰, ואני לו לבן, בני בכורי ישראל⁴¹, בנים אתם להי' אלקיכם⁴². הוא לי לרועה, רועה ישראל האזינה נוהג כצאן יוסף⁴³, ואני לו לצאן, שנאמר⁴⁴ ואתן צאן מרעיתי אדם אתם. וצריך להבין מהו דהמיון דאב וכן לצאן ורועה, שאינו בערך ההכרחה בין צאן ורועה לאב וכן, שהרי אב וכן שייכים זה לזה, שהבן נמשך מטיפת מוח האב שבה מלוכש מצמצמות ומהות התכמה שכמות האב, שלכן אמרו⁴⁵ ברא כריעא דאבות, וכפרט למעלה, כמבואר בלקו"ת⁴⁶ שנוש"י שרשן ומקורן מצמצמות ופנימיות חכמה עילאה ממש, ולמעלה יותר, היינו ממהותו ועצמותו. משא"כ רועה וצאן, אין בנידם חיבור ושייכות כלל. וא"כ אינו מוכן שהכתוב מתחיל בענין אב וכן ואח"כ מסיים בענין רועה וצאן.

ויופן

ויופן בהקדים תחלה טיוס דכרי המדרש שם, לכשיהי' לי דבר לא תבעתי אלא מייד, שנאמר⁴⁷ ויהי בימים הרבים ההם וימת מלך מצרים ויאנחו בניי מן העבודה ויזעקו ויחלש שועתם אל האלקים גוי' וישמע אלקים וגו', וכשיהי' לו דבר לא תבע אלא ממני, שנאמר⁴⁸ דברו אל כל עדת ישראל לאמר גוי' ויקחו להם איש שיה לביח אבות שה לביח. וצריך להבין, דכשלמא כשיהי' לי דבר לא תבעתי אלא מייד, הרי זה מוכן בפשיטות, דכיון שנובא"ים הם חסרים, וכפרט כשהם במיצר, כמ"ש ויאנחו גוי', איז לא תבעתי אלא מייד, שישלים להם את חסרונם.

(34) תענית ג, א.
(35) ישעי נ"ז, ז.
(36) הושע י"ז, ג.
(37) בכל הבא לקמן — ראה ד"ה דודי
לי תרי"ז (סד"ג) תרי"ז ע' קצו ואילך
(בהוצאת תשי"ט) — ע' רכב ואילך). ד"ה
תי"ל תשי"ז (סד"ג) תשי"ז ע' קפח ואילך).
(38) שהש"ר עה"פ.
(39) ישעי סג, טז.
(40) ירמ"י לא, ט.
(41) שמות ד, כג.
(42) ראה י"ד, א.
(43) תהלים פ, ב.
(44) יחזקאל ל"ד, לא.
(45) יונת אלם רפ"ב. ודאה לקו"ש תשי"ז
ע' 53 הערה 52. וש"נ.
(46) שה"ש י"ט, ב.
(47) שמות ב, כג.
(48) בא י"ב, ג.

מגיעות וערכובים על קיום התומ"צ. ועו"נ הוי" איש מלחמה, שצריך ללחום כנגד כל המקטרגים והמניעות וערכובים, ולהתחזק בקיום התומ"צ, באופן דו"קתו להם איש.

ח) ודנה הכח ללחום כנגדם הוא הכח המס'ני, והוא אומרו וקחתו להם הוא ע"י שה לבית אבות, דשה קאי על נסיון העקידה, כמ"ש⁶⁵ אלקים יראה לו השה גו', שסיון זה הוי' הן אצל העוקד (אברהם) והן אצל הנועך (יצחק), ועי"ז שמסדר נפשם הנתחיל לכל ישראל אח כח המס'ני שיש לנו בירושה מאבותינו⁶⁶, וזהו"ע שה לבית אבות. וענין זה מרמז ג"כ בחכונת השה, שטבע השה שהולך היכן שמולליכים אותו (ער גייט נאך וואוהין מען פירט אים), כביטול המציאות, שזהו"ע המס'ני וקבלת עול. וכח המס'ני הלזה צריך להמשיך בקיום התומ"צ בפועל ממש, לעשות לו ית' יורה בהתחוננים, שזהו שמסויים שה לבית, בית דוקא, ע"ד מאר"ל⁶⁷ לא כאברהם שקראו הר ולא כיצחק שקראו שדה אלא כיצחק שקראו בית, דיעקב היתה מיטתו שלמה⁶⁸, שענינו לעשות למטה יורה לו ית', כהפאת אדם לשבת בית⁶⁹. וזהו שהתחלת ענין הגאולה הוא וקחתו להם איש שה לבית אבות שה לבית, היינו, שהעבודה היא וקחתו להם איש, שמהי ההחלכות בציר אדם שיומשך הגילוי למטה, והוא ע"י כח המס'ני שישנו בכא"א מישאל, דהנה, גם קל שבקלים, כשמרגיש שישנו איזה ענין שרוצה להפירדו מאלקות, איז הוא מוסר נפשו בפועל על קידוש השם⁶⁶, ולכן, כאשר ישנו הקטרוג זמרת הדין שחובעת אידה שייכות יש לו לאלקות, שאז מרגיש שרוצים להפירדו כו', איז הוא מתעורר בכח המס'ני, שזהו"ע שה לבית. וזהו גם מה שאמרנו רז"ל במדרש⁷⁰ עה"פוי' היום אהם יוצאים כחודש האביב, חודש שהוא כשר לכס, לא חמה ולא צנה כו', וכן הוא חודש כחודש האביב, חודש שהוא מוציא אסורים בכושרות כו', חודש שהוא כשר, דהפירוש הפשוט במ"ש מושיב יחידים ביתה הוא, שישראל שהי מקדם יחידים, כל אחד בפני עצמו, נעשו כולם כאחד, שזה הוי' הכנה למ"ת וקבלת התורה⁷¹. ופירוש

65) וירא כב, ת. וראה שמו"ר פט"ו, יב. 70) מלילתא בא יג, ד. יל"ש תהלים עה"פ.
66) תניא פת"ח.
67) פסחים פת, א.
68) ויק"ר פל"ג, ה. פסחים נ, א.
69) ישעי' מת, יג.
71) בא שם.
72) תהלים סח, ו.
73) וראה ויק"ר פ"ט, ט.

וכמו יום אחד יום שני, משא"כ הלשון יחיד הרי זה כמ"ש⁶⁰ את בנך את יחידך, שאין שני לו. וזהו ענין העבודה שמע ישראל גו' הוי' אחד, שגם כאשר ישנה מציאות העולמות כמורמו בחי"ת ודל"ת, מ"מ הם בטלים להא', להוי' אחד. אמנם, כאשר העבודה היא בבחי' יחיד שלמעלה מהעולמות לגמרי, אבל בהיותו בעולם מפריד הוא את החי"ת ודהל"ת מהאל"ף, והיינו, שמעלה הוא מפריד, הנה עי"ז נעשה כמים הפנים אל אכל את העולמות עצמם הוא מפריד, הנה עי"ז נעשה כמים הפנים אל הפנים, דקורב"ה סליק לעילא ולעילא, כמ"ש⁶¹ רחל מנכה על בני' כי אינו, דלא כתיב כי אינם, אלא כי אינו דייקא. ומצד ההעלם למעלה, נעשה העלם גם למטה, שלא ניכר המעלה דייקא, שזהו"ע הגלות. וככדי שהדי' הגאולה, הנה תחלת העבודה הוא וקחתו להם איש, היינו, שמבחי' אל אנכי ולא איש צריך להמשיך בבחי' איש דוקא. וענין זה נעשה ע"י העבודה דאחד דוקא, שעיי"ז עושים בנין כל הספירות שיהי מתלבש בבחי' ציור אדם, והיינו ע"י העבודה דמ"מ מ"ע ושס"ה מל"ת, שהם רמ"ח אברים ושס"ה גידים שלמעלה⁶², שעיי"ז נעשה ההתלבשות בבחי' ציור אדם, ומאיר למטה, ועי"ז נעשה ענין הגאולה.

אמנם בכדי לפעול העבודה דוקחתו להם איש, הנה עו"נ הוי' איש מלחמה, והיינו, שעל זה צריך למלחמה. דהנה, כאשר ישראל רוצים להמשיך מבחי' אל אנכי ולא איש, כפי שקורב"ה סליק לעילא ולעילא, שמשם יומשך בבחי' איש בגילוי, ע"י העבודה דתומ"צ, איז ישנו הקטרוג של מות הדין המקטרגת ואומרת וואָס פאָר אַ שייכות האָט ער צו אלקות, שהאלקות כפי שסליק לעילא, יוכל הוא להמשיך למטה, ודרי' הללו עובדי ע"ז והללו עובדי ע"ז⁶³, וא"כ איך ביכלתו להמשיך באלקות ע"י התומ"צ (שדהו"ע המצוה צווחת⁶⁴). והיינו, דבשלמא בזמן הגאולה, כאשר ישנו כבר ענין ההתלבשות בבחי' ציור אדם, איז אין מדת הדין מקטרגת כ"כ, אבל בזמן הגלות, כאשר קורב"ה סליק לעילא ולעילא, ומשם צריך להמשיך בבחי' איש, איז חובעים המקטרגים אידה שייכות יש לו לאלקות. ומצד הקטרוגים שלמעלה נעשה גם למטה

60) וירא כב, ב.
61) ידית' לא, יד. וראה דהר ח"א שם. בשלח יד, כח. ליקוט ראובני בשלח שם, כו.
62) וראה תקי"ז ת"ל (ער, א). וראה חז"א קמא (קד"ת, תשמ"ב) ספמ"ט.
63) וראה חז"ב קט, ריש ע"ב. מלילתא בשלח יד, כח. ליקוט ראובני בשלח שם, כו.
64) לקי"ת בהזקתו מהו, ג. תניא מהודות.
65) וראה תקי"ז ת"ל (ער, א). וראה חז"א קמא (קד"ת, תשמ"ב) ספמ"ט.
66) וראה חז"ב ב.

מוכן, שההתקשרות של רועה וצאן, דענין הצאן הוא מס"ע וקבלת על כני"ל, הוא למעלה יותר מההתקשרות של אב ובן. ויובן זה ביותר ע"פ מש"ת במצות פריי ורביי⁷⁷, דענין אב ובן הוא רק באצילות, לפי שבאצילות הנה בחי מ"ה וכו"ז הם כאופן דדכר ונוקבא, משא"כ למעלה מאצילות לא שייך ענין זה, וא"כ אין שם בחי אב ובן, כמ"ש⁷⁸ וגם כן אח אין לו. אמנם, הדרכיקות דרועה וצאן מגעת גם למעלה מאצילות, לפי שע"י המס"ע מגיעים לבחי קוב"ה דסליק לעילא ופועלים להמשיכו למטה, שע"י נעשה ענין הגאולה. וזהו"ע מוציא אסורים כבושרות, כבושרות הוא מלשון בכי ושידה⁷⁹, שזה שמקודם כתיב ויאמנו בניי מז העבודה וידעקו, שה"ע הבכ"י, ואח"כ אז ישיר משה וכו"י גו"⁸⁰, שידת הים. וכמו"כ גם בגאולה העתידה כתיב⁸¹ בכבי יבואו, שהו"ע יסורים גורלים, ואח"כ תהי השידה דשיר חדש⁸². והיינו שכבי שדרי הגלוי של הגאולה, צ"ל תחלה מס"ע וכיטול במציאות, שהו"ע הבכ"י, וע"י זוכים אח"כ להגאולה.

י"ד) ודרון דודי לו ואני לו, דקאי על חודש ניסן, שבו נגאלו וכו עתדין להגאל, וניסן הוא זמן החסד בדרך אתעדל"ע, והוא הגלוי שלמעלה מהשתלשלות, דהיינו הגלוי דקוב"ה סליק לעילא שאיר למטה, וענין זה הוא מצד בקיעת הפרסא, שע"י יחי גילוי האור שלמעלה מהשתלשלות. וזהו כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, וכזה שניהם שוים שיהי גילוי האור שלמעלה מהשתלשלות. אלא שלעתיד יהי גם גלוי הנפלאות, לפי שתהי בקיעת הפרסא היוות עליונה, כני"ל שתהי גם בקיעת הבנינה, ולכן יאיר האור שלמעלה מאצילות, וכמשנת"ל דענין המשיח הוא שתתגלה אצלו בחי' החידה הכללית והוא יגלה בחי' החידה שבנפש אצל כל ישראל, ולכן יוכל ללמד לכל ישראל ברגע אחד, לפי שמצד בחי' יחידה שבנפש יהי הלימוד בדרך ראי, וכו"י אפשר לקבל גם ברגע אחד, שכל זה הוא למעלה הרבה מהגלוי דיע"מ.

י"ה) ודרון ג"כ אראנו נפלאות, כמ"ש בילקוט: שיתגלה בחי' לעושה נפלאות גדולות לכדו. דהנה, בפסוק לעושה נפלאות גדולות לכדו יש

75) סתמ"ע להצ"ע מצות פו"ר (ג. א. ד. תתומתא בא יא.
78) בשלח טו, א.
79) ירמי' לא, ח.
80) מילתא בשלח טו, א.
76) קהלת ד, ח.
77) ויק"ד פ"ח, ד. ויק"ד פ"ח, א.
78) ב"ר פס"ח, ד.

הפנימי כמושיב יחידים בתה הוא, שיחידים קאי על הקב"ה וישראל, יחידו של עולם ויחידה שבנפש, ומושיב יחידים הו"ע ההתקשרות והיחוד דנשמות עם הקב"ה, שענין זה נעשה ע"י בריחה, היינו קיום התומ"צ ועשיית הדירה לו ית', כתפארת אדם לשבת בית. וכל זה ה"י בהזמן דמוציא אסורים כבושרות, כני"ל שענין הגאולה הוא שהקב"ה יהי בציור אדם עד שיומשך הגלוי גם למטה, שמהי דירה בתחתונים. וזהו כשיהי לו דכר לא תבע אלא ממני, שההכתיבה שלמעלה הוא שקוב"ה לא יהי בבחי סליק לעילא ולעילא, אלא יהי בהתגלות למטה, וענין זה לא תבע אלא ממני, והיינו לפי שישיראל ע"י עבודתם פועלים שההי ויקדו להם איש.

ט) ורנה מכל זה מוכן שיש מעלה בזמן הגלות לגבי זמן הגאולה, וכיין שבזמן הגלות קוב"ה סליק לעילא, והעבודה היא שגם בחי האלקות כפי שסליק לעילא יומשך למטה, הרי מוכן, שבזמן הגלות ישנם כחות נעלים ביותר, שלכן יכולים להגיע גם להבחי שקוב"ה סליק לעילא ולהמשיכו למטה. והו"ע מעלת כח המס"ע, דאף שהכחות הנעלים אינם כרבעי בזמן הגלות, מ"מ, כח המס"ע הוא בתוקף יותר בזמן הגלות דוקא⁸³.

ועפ"ז יוכן מאמר המרדש, שמתחיל הוא לי לאב ואני לו לבן, ואח"כ אמר הוא לי לרועה ואני לו לצאן, שכי ענינים אלו קאי על ב' זמנים, זמן הגלות וזמן הגאולה. בזמן הגאולה, כיין שהאלקות הוא בגלוי, אזי נראה בגלוי הדרכיקות דנש"י בהקב"ה שהם כמו אב ובן. כהקב"ה אינה בגלוי, והם רק כמו רועה וצאן. אמנם באמת הנה הדרכיקות דנש"י בהקב"ה בזמן הגלות, כרועה וצאן, היא למעלה יותר מהדרכיקות שבזמן הבית, כאב ובן. והיינו לפי שהמהשכה שממשיכים בזמן הבית היא כפי שהאלקות מתלבש כבר בציור אדם, והוא על ידי העבודה דתומ"צ ככחות פנימיים, משא"כ בזמן הגלות, הנה ע"י העבודה ממשיכים בחי קוב"ה כפי שסליק לעילא, והוא ע"י העבודה שלמעלה מכחות פנימיים, שזוהי העבודה דמס"ע מצד בחי יחידה שבנפש. ועפ"ז

74) ראה בארוכה ד"ה אין הקב"ה בא משכי תרפ"ד (דו"ה אני ישנה ה'תשי"ט) כטרנויא תומ"ת (סו"מ תומ"ת ע' קפז סו"ב ואל"ך (סו"מ תרפ"ד ע' רצב ואל"ך. ואל"ך), תרפ"ה ס"ב ואל"ך (סו"מ קונטרסים החש"ט ע' 119 ואל"ך). ד"ה אין הקב"ה בא ח"ג ע' קב. סו"מ תרפ"ד ע' ונת ואל"ך. ד"ה כטרנויא כסו"מ אידיש בתחלות, ועד.

בס"ד. ש"פ במדבר, מבה"ח סיון, ה'תשי"ז

(הנחה בלתי מוגה)

איש על דגלן באותות לכית אבותם יחני בני ישראל מנגד סביב לאהל מועד יחני. ואיתא במדרש⁵⁷, כשעה שנגלה הקב"ה על הו סיני ירדו עמו כ"ב רכבות של מלאכים כו' והיו כולם עשויין דגלים דגלים, שאמרו: דגול מרכבה, כיון שראו אותם ישראל שהיו עשויים דגלים דגלים, התחילו מתאווים לדגלים כו', אמר הקב"ה כו' היכם שאני ממלא משאלותיכם כו' ואמר למשה לך עשה אותם דגלים כמו שנתאוו, שזהו משיג איש על דגלן באותות גו'. וזהו גם מ"ש מי זאת הנשקפה כמו שחר יפה כלבנה ברה כהמה איומה כנדגלת, כדגלים של מעלה, כגון מיכאל ודגלן גבריאל ודגלי, וכשם שהכל יראים מן הקב"ה ומן המלאכים (איומה מלשון איומה) כך כו' היו יראים מישראל כו', לכך נאמר איומה כנדגלותה. והיינו, שמצד ענין הדגלים למעלה אצל המלאכים והקב"ה, שלזה נתאוו ישראל, ניתן הציווי על כללות ענין הדגלים, וכפי שמבאר כ"ק מו"ח אדמו"ר כו"ה איש על דגלי, שיש בוה ג' ציוויים, הא' איש על דגלן, הב' באותות לביח אבותם, והג' מנגד סביב לאוהל מועד יחני. וצריך להכין⁵⁸, מהו הענין שכאשר ראו ישראל את המלאכים שהיו עשויים דגלים דגלים התחילו מתאווים לדגלים, הרי הנשמות הם למעלה מהמלאכים, וא"כ איך שייד שיתאוו לענין הדגלים שישנו אצל המלאכים. אך כללות הענין כוה, שיש הפרש בין המלאכים עצמם לענין הדגלים שבמלאכים, דבאמת הנשמות הם למעלה מהמלאכים, ומה שנתאוו ישראל הרי זה רק לענין הדגלים שבהמלאכים, וכדיוק לשון המדרש מיכאל ודגלן גבריאל ודגלן, ענין הדגלים דוקא.

(5) שהשי"ר עה"פ.
 (6) שמ"ר פס"ג, ג.
 (7) דש"פ במדבר היש"ת (סה"פ היש"ת ע' 99).
 (8) ראה גם אוה"ת פירשתנו ע' מג.

(1) פירשתנו כ' ב.
 (2) במדבר"ר פ"ב, ג. וראו שהשי"ר פ"ב.
 (3) שה"ש ה', י.
 (4) שם ג', י.

דבר והיפוכו. דלפעמים מבואר שגם בזמן הגלות ישנם ניסים, אלא שאין בעל הנס מכיר בנסו⁸¹, ועז"נ לעושה נפלאות גדולות לבדו, שרק הוא ית' לכדו יודע את הנפלאות⁸². וכאן מבואר ענין לעושה נפלאות גדולות לבדו על הגאולה העתידה. והענין כוה, דבאמת הרי הניסים שבזמן הגלות שרק הוא לבדו יודע אותם, הם למעלה במדריגה מהניסים שבזמן הבית, אלא שהם בהעלם [וע"ד שנת"ל (ס"ט) בענין המעלה דרועה וצאן שבזמן הגלות על מעלה אב וכן שבזמן הבית, אלא שהוא בהעלם]. והיינו, שהניסים שבזמן הבית הם באופן של שידוד הטבע, משא"כ הניסים שבזמן הגלות הרי הם מלוכשים בטבע, והם מוסתרים בלכושי הטבע, והיינו, דכיון שניסים אלו הם נעלים יותר, לכן הם בהעלם, שאי אפשר לקבלם. אמנם ע"י העבודה דמס"ג שלמעלה מכחות פנימיים, יתגלו גם הניסים שלמעלה מהשתלשלות שעתה אי אפשר שיכבאו כגילוי, והיינו, שע"י העבודה דמס"ג יתגלה גילוי העצמות ממש באופן נעלה יותר מהגילוי שהי' ביצי"מ, וכמשת"ל⁸³ שגם הגילוי דכבודו וכצפון שהי' ביצי"מ שייך ג"כ לקוין, משא"כ לעתיד יהי' גילוי העצמות ממש, ולכן יתגלו אז גם הניסים שהם כבד"י לעושה נפלאות גדולות לבדו, וזהו שלעתיד יהי' אראנו נפלאות אלו יהיו כגילוי (אראנו). וענין זה נעשה ע"י העבודה דמס"ג, שזהו אומר כימי צאתך מארץ מצרים, שע"י שהעבודה היא באופן שאף שנמצאים במצרים ונבילים, מ"מ עומדים במס"ג. איז מתגלים הנפלאות שבמצר, היינו כלבושי הטבע גופא, שגם למטה יהי' גילוי העצמות ממש.

(81) ראה בדה לא, א.
 (82) ראה אוה"ת (יהל אור) לתהלים ע' ע' קצו ואילן).
 (83) ד"ה ויהי בחצי הלילה (לעיל ע' קצב ואילן).
 סה"מ תשי"ב ע' רעה ואילן). תשל"ח (שם ע' קצו ואילן, וראה ד"ה כימי צאתך תשי"ב (תו"מ סה"מ ניסן ע' קסב ואילן, תו"מ קצב ואילן).